

Trösterová, Zdeňka

Vzpomínka na profesora Barneta

Opera Slavica. 1994, vol. 4, iss. 2, pp. 52-54

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116811>

Access Date: 25. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

речи (1976), *Морфология современного русского литературного языка* (1976) a *Орфография, пунктуация и книжно-письменная речь русского языка* (1979).

Příznačné pro publikační aktivitu L. V. Kopeckého bylo to, že výsledky své badatelské činnosti postupně stále zdokonaloval v souladu s pokrokem vědeckého poznání. Všechna jím zpracovávaná, redigovaná nebo inspirovaná témata se objevují jakoby ve dvou nebo i několika cyklech. Platí to nejen o slovnících, ale i o pracích jiných. Tak např. uvedená již kolektivní *Орфография* navazuje na Kopeckého knihu *Письменный а слоговый výcvik v ruštině I. Ruský pravopisný systém* z roku 1946. První konfrontační rusko-česká skladba z roku 1929 byla jedním z důležitých pramenů, z něhož čerpali autoři 2. dílu *Пříruční mluvnice ruštiny pro Čechy* (1960, 3. vyd. 1979) i dalších vysokoškolských učebnic syntaxe (*Лекции по синтаксису русского языка*, P. 1971, *Русский синтаксис в сопоставлении с чешским*, P. 1982).

Činorodou prací vyplnil L. V. Kopeckij i poslední léta svého života. Jeho odchodem se uzavřela významná epocha v dějinách české i slovenské rusistiky. Avšak skutečnost, že svým neutuchajícím badatelským, pedagogickým a organizačním úsilím dokázal předat mnoho ze svých rozsáhlých znalostí mladší generaci, které byl vždy obětavým učitelem a rádcem, vzbuzuje naději, že jeho dílo zůstane živé i v budoucnu. Potvrzením toho může být mimo jiné fakt, že i jedna z jeho starších prací, v minulých letech takřka zapomenutá, totiž *Пособие по русскому хозяйственному письмоводству* z roku 1940, může být v jistém směru využita i v současné době, kdy se za nových politických a ekonomických podmínek dostává pozornosti úloze ruštiny v ekonomické a komerční sféře (sr. stat' R. Zimka *Функционально-стилевые черты коммерческого текста* ve sb. *Lingua Rossica in sphaera mercaturae*, Ostrava 1993). Pevně věříme, že se k odkazu L. V. Kopeckého budou hlásit i další pokolení našich rusistů.

Stanislav Žaža

Vzpomínka na profesora Barneta

Vyjde později, než by bylo záhodno, protože nedožitě sedmdesátiny prof. dr. Vladimíra Barneta připadaly na 15. leden 1994. Takže - už sedmdesátiny. Jedenáct let od smutného 18. února 1983, deset let od nedožitých šedesátin, jichž jsme společně vzpomněli na katedře rusistiky FF UK. Říká se, že čas léčí. Spíš trochu zmírňuje pocit "okonným steklom po živomu" (nás rusisty někdy napadá jako přílehavější ruský obrat než český), takže je přijatelné nahlas

vyslovit to, co se před deseti lety zdálo ryze osobní a nesdělitelné. A tak už mohu prozradit, že jsem před deseti lety napsala panu profesorovi verše, které by možná něco řekly i všem těm, kteří vzpomínají s láskou a úctou.

Historická mluvnice (Význam perfektních tvarů)

To není pravda, že nejste.
Iste moje hluboké zázemí.

Historická mluvnice - význam perfektních tvarů:
přítomný stav jako výsledek minulého děje.

Příklad (z renesanční básně,
jejíž název a autora jsem dávno zapoměla):

"Dvě jasné hvězdy pod šerením řas,
jež nad mou plavbou sklenuly svůj svit."

Pozor, ne "klenuly".
"Sklenuly", tedy stále ještě klenou.

Břeh minulosti spojuje s přítomností
tvar znamenající trvání.

Srovnej staroslověnské:
"Otrokovica nje jest umerla, no spit."

Což znamená:
Dívka nezemřela, tedy není mrtvá.

Takže: to není pravda, že nejste.
Iste. Iste moje hluboké zázemí.

Ostatně - s významem perfektních tvarů ve staroslověnině, církevní slovanštině i staré ruštině to bylo složité, jak se zmiňuji v tomto čísle časopisu na jiném místě. Vždycky všechno bylo (je a bude) složité. - Ještě jedna osobní vzpomínka. Když jsem v roce 1976 s jistými obavami (různého druhu) sdělila panu profesorovi Barnetovi, že mám stanout v čele katedry, zareagoval, že má strach, aby mě to vzhledem k mé svědomitosti (kdysi předtím se dokonce trochu ironicky vyjádřil "pünktlich" a "tütlich", což mě rozzlobilo, ale o to větší si dávám pozor, abych neztrácela ze zřetele linii velkorysosti) neodvádělo od práce

odborné k práci jen administrativní. Tehdy jsem řekla, že jsem se snad vždycky snažila dávat, co je božího, bohu - a pan profesor se na mě podíval překvapeně, nějak až jakoby dojatě - a po chvíli mlčení dodal: "Císař si svoje vezme sám".

Ale: pan profesor Barnet o sobě také říkal, že je "historický optimista". Nevím už, jakou přesně událost komentoval slovy: "Ted' - po Helsinkách?", ale o pramenech a směru jeho optimismu hodně vypovídají.

Na pana profesora Barneta vzpomínali a vzpomínají mnozí u nás, ale i třeba v Petrohradě, kde v poválečných letech studoval v aspirantuře. Samozřejmě, že jako na významného vědce, ale i jako na člověka s velkým kouzlem osobnosti. A tak mi před léty "prozradila" dnes vážená pracovnice petrohradské univerzity, že kdysi, když byli všichni mladí a chodili na společné přednášky, Barnet sedával vždy v první řadě a "my byli devčonki glupyje, v nauke my malo razbiralis', itak my celymi časami smotrelí na nego".

A co vztah vysokoškolský učitel x studenti? Navíc všelijací ti "dálkaři" a "rozšiřující" (mezi něž jsem patřila i já, se svým původním oborem bohemistika-sólo), které bylo třeba učit o sobotách, kdy by člověk tak rád vypadl z Prahy "s rodinou někam ven"? Jen jednou jsme si vysloužili výrok, že jsme panu profesorovi "sryli konsul'taciju" a že z nás bude "kožu sdírat". Když jsme se všichni navzájem poznali, začal i vůči nám uplatňovat svůj životní postoj historického optimismu a povzbuzoval nás slovy, že kdo se dal na vojnu, musí bojovat. (Já jsem pak po celý život ve své učitelské praxi užívala ruské verze "nazvalsja gruzdem - polezaj v kuzov" - když už se tváříš jako hříbek podborovák, tak polez do košíku.)

Já vím, v této vzpomínce se jaksi nedostalo na profesora dr. Vladimíra Barneta, významného rusistu a lingvistu. O této stránce jeho osobnosti však dodnes svědčí citace jeho prací ve vědeckých dílech současníků, at' už jde o oblast historické mluvnice, teorii spisovných jazyků (léta pracoval jako tajemník komise pro slovanské spisovné jazyky při Mezinárodním komitétu slavistů) nebo teorie komunikace. A tak dílo stále živé a podnětné si neřádá být jednou provždy zhodnoceno.

Zdeňka Trösterová